

TAHKİK

İslami İlimler Araştırma ve Neşir Dergisi

Journal of Critical Editions of Islamic Manuscripts

Cilt / Volume: 4 • Sayı / Issue: 2 • Aralık / December 2021

ذات الحجة
١٤٣٩
الرحمن
كنه نورالله

TAHKİK

İslami İlimler Araştırma ve Neşir Dergisi

Journal of Critical Editions of Islamic Manuscripts

Cilt / Volume: 4 • Sayı / Issue: 2 • Aralık / December 2021

ISSN: 2459-1815

Tahkik İslami İlimler Araştırma ve Neşir Dergisi (Journal of the Critical Editions of Islamic Manuscripts)
altı ayda bir yayımlanan uluslararası, hakemli bir dergidir.

Haciveyszade İlim ve Kültür Vakfı Adına İmtiyaz Sahibi

On Behalf of Haciveyszade Foundation for Science and Culture Owner

Mehmet Çaba

Editör / Editor in Chief

Murat Şimşek

Editörler Kurulu / Editors*

Eşref Altaş, İstanbul Medeniyet Üniversitesi | Ali Çoban, Necmettin Erbakan Üniversitesi | Osman Demir, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi | Necmettin Kızılkaya, İstanbul Üniversitesi | Saffet Köse, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi | Hasan Özer, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi | Mahmut Samar, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi | Murat Tala, Necmettin Erbakan Üniversitesi

Yardımcı Editörler / Associate Editors*

Necmettin Azak, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı | Mustafa Borsbuğa, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi | Halil İbrahim Delen, Namık Kemal Üniversitesi | Hüseyin Örs, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı | Esra Erdoğan Şamlıoğlu, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi | Halil İbrahim Üren, Necmettin Erbakan Üniversitesi | Meryem Yılmaz, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi | Muhammet Yurtseven, Süleyman Demirel Üniversitesi

Yayın Kurulu / Editorial Board*

Berat Açı, Marmara Üniversitesi | H. Yunus Apaydın, Erciyes Üniversitesi | Seyit Bahçıvan, Selçuk Üniversitesi | Hamzeh al-Bakri, İbn Haldun Üniversitesi | Hasan Tuncay Başoğlu, TDV İslam Araştırmaları Merkezi | Mürteza Bedir, İstanbul Üniversitesi | Said Bektaş, Medine Taybe Üniversitesi | Ertuğrul Boynukalın, Marmara Üniversitesi | Mehmet Boynukalın, Marmara Üniversitesi | Ahmet Çaycı, Necmettin Erbakan Üniversitesi | İslam Dayeh, Freie Universität Berlin | Lejla Demiri, Universität Tübingen | Ekrem Demirli, İstanbul Üniversitesi | İhsan Fazlıoğlu, İstanbul Medeniyet Üniversitesi | Abdulrahman Taha el-Hebshi, al-Ahgaff University | Nizar F. Hermes, Virjinya Üniversitesi | Fikret Karapınar, Necmettin Erbakan Üniversitesi | Mehmet Cüneyt Kaya, İstanbul Üniversitesi | Mahmut Kelpetin, Marmara Üniversitesi | Najm Adurrahman Khalaf, Malezya İslami İlimler Üniversitesi | Cüneyd Asım Köksal, Marmara Üniversitesi | Bilal Kuşpınar, Necmettin Erbakan Üniversitesi | Ali Öge, Necmettin Erbakan Üniversitesi | Kayhan A. Özaykal, İstanbul Üniversitesi | Şükrü Özen, İstanbul Üniversitesi | Judith Pfeiffer, Universität Bonn | Adam Sabra, University of California | Emilie Savage-Smith, University of Oxford | Ayman Shihadeh, SOAS University of London | Ahmet Türkân, Dumlupınar Üniversitesi

*Soyadına göre alfabetik sıralı

Yazı İşleri Müdürü / Chief Executive Officer

Ahmet Demirbaş

Özetler / Abstracts

Esra Erdoğan Şamlıoğlu

Tashih / Proofreading

Muhammet Yurtseven

Tasarım / Graphic Design

DBY Ajans

Yayın Türü / Publication Type

Yerel Süreli Yayın / National Periodical

Yayın Periyodu / Publication Period

Altı ayda bir (Haziran-Aralık) yayımlanır / Published semi-annually (June-December)

Baskı Tarihi / Print Date

Aralık 2021

Baskı / Printed by

Haciveyszade İlim ve Kültür Vakfı (Dijital)

www.tahqiq.org

İletişim / Correspondence

Tahkik İslami İlimler Araştırma ve Neşir Dergisi, Haciveyszade İlim ve Kültür Vakfı,

Akşemseddin Mah. Genç Osman Cad. 53/1, 42080, Selçuklu, Konya

tahkikdersisi@gmail.com • www.tahqiq.org

Kapak Figürü / Cover Figure

الرَّحْمَنُ ﴿١﴾ عَلَّمَ الْقُرْآنَ ﴿٢﴾ خَلَقَ الْإِنْسَانَ ﴿٣﴾ عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ﴿٤﴾ [الرحمن 55/1-4]

Rahmân Kur'anı öğretti. İnsanı yarattı. Ona düşünmeyi ve konuşmayı öğretti. (Rahman 55/1-4)

Hat: Nûrullah Özdem - Küfi hat ile murabba âyet-i kerime kompozisyonu, 1437

Tahkik, 09.10.2019 tarihi itibarıyla MLA International Bibliography, 10.06.2020 tarihi itibarıyla Atla Religion Database ve 12.11.2020 tarihi itibarıyla MIAR uluslararası alan indekslerinde taranmaktadır.

içindekiler / contents

MAKALELER / ARTICLES

- Ahmed el-Hamevî'nin *Tezbibü's-sabîfe bi-nusreti'l-Îmâm Ebî Hanîfe* Adlı Eserinin Tahkik ve Değerlendirmesi**
Critical Edition and Analysis of Aḥmad al-Ḥamawî's *Taḏhib al-ṣaḥîfab bi-nuṣrat al-Imâm Abî Ḥanîfab*
Huzeyfe Çeker 1-53
- İbrahim Kûrânî'nin "*Cilâu'l-fubûm fi tabkiki's-sübût ve ru'yeti'l-madûm*" Adlı Risalesinin Tahkikli Neşri**
A Critical Edition of "*Jilâ al-fubûm fi tabqâq al-subût ve ru'yab al-ma'dûm*" by Ibrahim Kûrânî
Muhammed Bilal Gültekin 55-147
- Necmeddin en-Nesefî'nin *Tabsîlu usuli'l-fikh ve tafsîlu'l-makâlât fibâ 'ale'l-vech* İsimli Fıkıh Usulü Risalesi: Tahkik ve Değerlendirme**
Najm al-Dîn al-Nasafî's Tractate on Fiqh Methods Titled *Taḥṣîl uṣûl al-fiqh wa taḥṣîl al-maqâlât fibâ 'alâ al-wajh*: Critical Edition and Evaluation
Bahaddin Karakuş 149-208
- Hatibzâde Muhyiddin Efendi'nin *Hâşiye 'ale'l-Mukaddimâti'l-erba'a* Adlı Hâşiyesinin Tahkik ve Tahlili**
Examination And Critical Edition of "*Ḥâshiyah 'alâ al-Muqaddimât al-arba'a*" of Khatibzâdah Muhyî al-Dîn Efendi
Mustafa Borsbuğa, Coşkun Borsbuğa 209-346
- Molla Hüsrev'in *Nakdu'l-efkâr fi reddi'l-enzâr* Adlı Eserinin Hadis İlmi İle İlgili İkinci Bölümünün Tahkiki**
A Critical Edition of the Second Chapter in Molla Hüsrev's *Naqd al-afkâr fi radd al-anzâr*
Hasan Uçar, Mehmet Emin Güzel 347-404

TAHKİK

İslami İlimler Araştırma ve Neşir Dergisi

Tabkik İslami İlimler Araştırma ve Neşir Dergisi altı ayda bir yayınlanan uluslararası hakemli tematik bir dergidir. Bu ana tema, tahkik (edisyon kritik) denen yazma bir metnin neşre hazır hale getirilmesidir. Daha açık bir ifadeyle yazma bir metnin, mevcut tek nüshasına veya nüshalarına dayanarak müellifin kaleminden çıkmış haline ulaşmaya çalışılması ve neşre hazır hale getirilmesidir. Ayrıca yazmalar (mahtûât) hakkında araştırma, kataloglama, kütüphane ve literatür tanıtımı gibi araştırma yazıları da bu temaya dahildir.

Tabkik'in hedefi, genel olarak İslâm ilimler tarihindeki bilimsel birikimin parçası olan yazma metinlerin kritik edilip yeniden yorumlanarak neşirlerinin yapılmasıdır. Tahkik, orta Anadolu ve İstanbul bilim geleneğinde üretilen metinleri incelemektedir.

Tabkik'in temel araştırma alanı İslami ilimlerdir. Temel İslam bilimleri, felsefe ve din bilimleri ile İslam tarihi ve sanatlarından oluşan ilahiyat temel alanı ile tarih ve İslam felsefesi alanlarındaki araştırma ve neşirler bu alana dâhildir. *Tabkik*'te yuvarıdaki alanlarda edisyon kritik ve değerlendirme yazıları başta olmak üzere Latin alfabesine nakil, sadeleştirme, tercüme, telif, tanıtım ve kritik araştırma makaleleri de yayımlanabilir. Ayrıca İslami ilimler başta olmak üzere Arapça, Osmanlı Türkçesi, Farsça risalelerin tahkikli neşri yayımlanabilir.

Tabkik, Türkçe bölümünde “İSNAD Atıf Sistemi”ni, Arapça bölümünde ise “İSAM Tahkikli Neşir Esasları (İTNES)” kılavuzunu uygulamaktadır. Tahkik, Konya'da *Haciveyisade İlim ve Kültür Vakfı* tarafından *Ebû Said Hâdimî Tabkik Merkezi*'nin bir süreli yayını olarak faaliyete başlamıştır.

TAHKİK

Journal of Critical Editions of Islamic Manuscripts

Tabkik Journal of Critical Editions of Islamic Manuscripts is an international, peer-reviewed and themed journal that launched semi-annually (June-December) in Turkish. The main theme is the preparation of a manuscript for publication in the manner of a critical editions. In other words, it is the projection of a work as penned by the author based on the single or multiple extant copies and editing it for publication. The theme also involves academic essays related to research, cataloging, libraries and literature review concerning manuscripts.

The aim of the *Tabkik* is the criticism, reinterpretation and publication of the manuscripts integral to the scientific contribution over the history of Islamic sciences. The journal critique prioritizes the texts produced in the scientific heritage of Istanbul and Anatolia.

The main research field of the *Tabkik* is the Islamic sciences. It incorporates the research and publication in divinity comprising main Islamic sciences, philosophy, theology, Islamic history and arts, as well as history and philosophy. In addition to the critical editions and reviews related to the themes stated above, the articles that present transcription into Latin alphabet (Latinization), intra-language translation, translation of a text, original research articles, review and debate essays are welcome for publication in the Critique. Mainly concentrating on treatises in Islamic sciences, the critical editions of treatises in Arabic, Ottoman Turkish, and Persian will be published in the *Tabkik*.

Tabkik uses the ISNAD Citation System (İSNAD Atıf Sistemi) in the Turkish section and it is based on the Principles of Critical Editions of ISAM (İSAM Tahkikli Neşir Esasları, İTNES) in Arabic section.

Tabkik started as a periodical of the *Abu Said Hadimi Research Center* established by Hacıveyiszade Foundation for Science and Culture in Konya.

tahkikdergisi@gmail.com • www.tahqiq.org

editör'den

Tahkik, beş makale ile sekizinci sayısıyla yine karşınızdadır. Bu sayıda fıkıh tarihinde biyografi geleneği, kelim-tasavuf, fıkıh usulü, kelim ve hadis alanına dair yazma halinde bulunan eserlerin tahkik ve değerlendirmesi yer almaktadır.

Sayının ilk makalesi Ehl-i hadisin re'y taraftarları hakkında yaptığı ithamların haksız olduğunu ortaya koymak isteyen Hanefî müelliflerin oluşturduğu reddiye literatürünün bir örneğini oluşturan yazma halindeki Ahmed el-Hamevî'nin (ö. 1098/1687) *Tezbîbü's-sabîfe bi-nusreti'l-Îmâm Ebî Hanîfe* adlı eserin tahkik ve değerlendirmesini konu edinmektedir. İkinci makalede Osmanlı alimlerinden İbrahim Kürânî'nin kendisine yöneltilen ma'dûmun şeyiyyetine dair soruya cevap mahiyetinde kelâmcılar ve tasavvufçulara göre ma'dûm problemini ele aldığı "Cilâu'l-fuhûm fi tahkiki's-sübût ve ru'yeti'l-ma'dûm" adlı risalenin değerlendirmesi ve tahkikli neşrine yer verilmektedir.

Üçüncü makalede Hanefî usul literatürünün klasiklerinden Alaüddin es-Semerkandî'nin (ö. 539/1144) *Mizânü'l-usûl fi netâicü'l-ukûl*'un muhtasarı olan Necmeddin en-Nesefî'nin *Tahsilü usulü'l-fıkıh ve tahsilü'l-makâlât fi bâ'ale'l-vech İsimli Fıkıh Usulü Risalesi*'nin tahkik ve değerlendirmesi yapılmaktadır. Dördüncü makalede yine yazma halinde olan mukaddimât-ı erba'a silsilesinden Hatibzâde Muhyiddin Efendi'ye (ö. 901/1496) ait *Hâşiye 'ale'l-mukaddimâti'l-erba'a* adlı haşiyesinin tahlili ve tahkikli neşri yer almaktadır. Sayının beşinci ve son makalesinde Molla Hüsrev'in *Nakdu'l-efkâr fi reddi'l-enzâr* adlı eserinin hadis İlmi İle İlgili ikinci bölümünün tahkikli neşri ve değerlendirmesi yer almaktadır.

Tahkik, MLA, Atla ve MIAR'da taranmaya devam etmektedir. Bu sayıdan itibaren makale kabulüne dergipark sistemi üzerinden başlanmıştır.

Bu sayının hazırlanmasında emeği geçen Hacıveyizade İlim ve Kültür Vakfı başkanı Mehmet Çaba'ya, başkan yardımcısı Ahmet Demirbaş'a ve vakıf üyelerine teşekkür ederim. Yine bu sayımıza yazar, hakem ve editörler kurulu üyesi olarak emek veren değerli bilim insanlarına şükranlarımı sunar, değerli okuyuculara keyifli okumalar dilerim.

Mahmut Samar

